elTRIANGLE
Dimecres, 20 de novembre del 2019 • n. 1371

Barcelona es pela de fred

Un 9% dels ciutadans no tenen el seu habitatge condicionat per poder passar l'hivern

SUSANA ALCAIDE

El fred, com els darrers anys, ens ha agafat amb el pas canviat. Ràpidament, hem tret dels armaris la roba més gruixuda, els edredons i les mantes, i fins i tot hem començat a posar la calefacció.

Però no tothom té un botó per pitjar i que la casa sigui un lloc agradable. Més de 170.000 persones a Barcelona pateixen fred, no tenen casa seva a la temperatura adequada, o tenen talls de subministraments bàsics per no poder fer front als rebuts.

"Un 9% de les persones no tenen el seu habitatge en condicions, i és una dada que ha pujat dos punts des del 2017. És l'altra cara de la pobresa, potser no tan evident, però que existeix i es pateix", explica Susanna Roig, coordinadora del grup de treball del Dret a l'Energia de la Taula del Tercer Sector.

Una pobresa que augmenta any rere any i que manté enfrontats els grups energètics i les administracions. A l'estiu molts ajuntaments catalans van rebre una carta d'Endesa en què amenaçava de tallar el subministrament als ciutadans amb deutes acumulats si les administracions no es feien càrrec de la meitat del deute. Les cartes van arribar a l'estiu, però a les portes d'un hivern especialment cru, el conflicte encara es manté obert. Generalitat i Endesa estan negociant un acord per saber qui es fa càrrec, finalment, de les factures de les famílies més vulnerables.

La pobresa energètica augmenta a la ciutat.

Però mentre polítics i empresaris es posen d'acord, el fred ja ha arribat i els col·lectius més pobres continuen sense poder escalfar la casa. Quan l'opció és menjar o tenir calefacció, la decisió és molt clara, tot i que el subministrament de l'energia està emparat per la llei 24/2015. "Cal, però, desplegar-la perquè es pugui garantir l'energia com a dret indispensable per a tothom", afirma Roig. Segons la llei, les famílies més pobres que no poden pagar els rebuts bàsics han de tenir dret a llum, aigua i gas, però han de ser famílies acreditades com a vulnerables pels serveis socials. "No tothom entra als barems", afirma Roig, "com els que estan rellogats en una habitació, els que no tenen els serveis al seu nom o els que no estan al mercat regulat, com la immigració il·legal. Són col·lectius en risc d'exclusió però als quals no s'aplica el bo social".

Endesa reclama als ajuntaments que paguin el 50% de les factures que no poden assumir les persones amb les rendes més baixes

Per la Taula de Tercer Sector, la pobresa energètica no és un problema, només, de poder pagar el rebut, sinó que és transversal. "Hem de poder garantir un consum mínim per tenir les cases habitables", argumenta Susanna Roig, "i establir mesures transversals. Si les cases no estan aïllades o no estan condicionades, l'augment de la despesa és més alt, i per tant necessitaríem mesures per rehabilitat els edificis. Els electrodomèstics que menys consumeixen són els més cars, i la gent que els compra no té problemes per pagar el rebut de la llum. És un peix que es mossega la cua".

Des de la Taula es reclamen mesures transversals per fer front a un problema que té masses arestes. "Cal parlar de mesures estructurals, perquè les que estem aplicant són només pal·liatives, i d'aquesta manera no acabarem amb la pobresa energètica". ■

La pobresa energètica té nom de dona

La radiografia de la pobresa energètica a Barcelona té nom de dona. De totes les ajudes que es demanen a l'Ajuntament per fer front a les despeses energètiques, el 70% corresponen a peticions de dones. Una dada que s'explica perquè el 43% de les llars monoparentals, formades per mare i fills, són les que tenen més risc de patir necessitat per no poder accedir als subministraments bàsics.

Segons un informe de l'Observatori d'Enginyers sense Fronteres i la PAH, fet amb perspectiva de gènere, el 30% de les dones entrevistades deien tenir una feina a temps parcial i sense assegurar. Segons el mateix informe, el col·lectiu de dones que es dediquen a tenir cura dels altres tenen un 80% de probabilitats de patir pobresa.

El terme *feminització de la pobresa*, evidencia que les dones tenen més risc de patir pobresa estructural per la desigualtat en l'escala salarial i per què encara són les encarregades de mantenir el nucli familiar. Els col·lectius més vulnerables, segons aquest informe, són les famílies monoparentals, les dones soles més grans de 65 anys, les dones migrants i les treballadores de la llar i del sector domèstic. Ciutat Vella, Nou Barris i Horta-Guinardó són els barris més castigats.

El problema del butà

El soroll de picar la bombona sona cada dia pels carrers, però no sempre puja als pisos. És l'energia sobre la qual es tenen menys dades, però, al mateix temps, és una de les més consumides pel col·lectiu de pobres energètics. Una única bombona per a la cuina i l'escalfador d'aigua i una altra per a l'estufa, i quan s'acaba... "doncs s'ha acabat l'escalfor, perquè prima poder cuinar", explica Susanna Roig. "El tema del gas butà no està resolt. No hi ha cap bonificació i és l'energia que fan servir els col·lectius més vulnerables". La bombona més usual, que costa al voltant de 14 euros, pot durar uns 12 dies si s'utilitza per cuinar i per a calefacció.

Molts veïns han de triar entre escalfar-se el menjar o l'habitatge

Sant Andreu, Ciutat Vella i Nou Barris són els districtes crítics

O menjar o calefacció.: el dilema per arribar a final de mes.

S. A.M.

La pobresa energètica és un fenomen transversal. Afecta capes de població sense ingressos, però també treballadors en precari o gent gran amb pensions reduïdes. "Gairebé la meitat de la gent que atenem no són usuaris dels serveis socials, sinó persones que tenen problemes per arribar a final de mes, i l'energia és el primer que se'n ressent", explica Núria Salas, responsable de projectes de pobresa energètica de l'ONG Associació pel Benestar i el Desenvolupament (ABD), una entitat que des del 2013 treballa la pobresa energètica.

El problema també el pateixen treballadors amb salaris baixos o gent gran que cobra unes pensions molt migrades

Per la Núria Salas, l'augment de la pobresa energètica és un cúmul de moltes coses, com "la disminució de la renda familiar, perquè la crisi no ha passat per a tothom, i a això hi hem d'afegir els preus desorbitats dels habitatges i de l'energia. Tenim els preus energètics més alts de tot Europa", i les solucions implicarien considerar l'energia un servei bàsic de primera necessitat i no una mercaderia amb la qual fer diners. "El ministeri d'Indústria, que en té les competències, s'ha de posar a treballar i enfrontar-se als oligopolis de l'energia. Entre altres coses hem de saber el cost real de l'energia i treballar el tema de l'IVA. La llum, que és de primera necessitat, no pot tenir el mateix IVA que un article de luxe", afirma.

Tot i tenir una llei, única a l'Estat espanyol, com la 24/2015, que protegeix els consumidors, aquesta s'ha de poder desplegar en tota la seva magnitud per defensar de manera efectiva els que més ho necessiten. "La llei sobre el paper està molt bé", afirma Salas, "però el desplegament ha de ser més ràpid i efectiu, perquè moltes persones es queden fora. L'energia és un dret, i com a tal ha de ser universal. Hi ha d'haver uns mínims garantits".

A Sant Andreu, Ciutat Vella i Nou Barris, els tres districtes amb un índex més alt de pobresa energètica, l'hivern arriba amb més cruesa. Molts dels seus veïns hauran de triar entre escalfar el menjar o la casa. Núria Salas ho té molt clar: "L'energia no és una mercaderia. Aquestes empreses ja han guanyat masses diners a costa de tothom. És hora que tornem a recuperar els serveis bàsics".■